PROVÁDĚCÍ ROZHODNUTÍ KOMISE (EU) 2020/1049

ze dne 15. července 2020,

kterým se Francii v zájmu ochrany kulturního dědictví umožňuje povolit biocidní přípravky sestávající z dusíku připravovaného na místě

(oznámeno pod číslem C(2020) 4715)

(Pouze francouzské znění je závazné)

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 528/2012 ze dne 22. května 2012 o dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání ([1]), a zejména na čl. 55 odst. 3 uvedeného nařízení,

po konzultaci Stálého výboru pro biocidní přípravky,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Příloha I nařízení (EU) č. 528/2012 obsahuje účinné látky, které mají příznivější profil z hlediska životního prostředí nebo lidského zdraví či zdraví zvířat než nebezpečnější chemické látky. Přípravky obsahující tyto účinné látky mohou být proto povoleny zjednodušeným postupem. Dusík je zařazen do přílohy I nařízení (EU) č. 528/2012 s omezením, že se musí používat v omezeném množství v nádobách uzpůsobených k okamžitému použití.

(2) Podle článku 86 nařízení (EU) č. 528/2012 je dusík rovněž schválen jako účinná látka pro použití v biocidních přípravcích typu 18, insekticidy ([2]). Biocidní přípravky sestávající z dusíku jsou povoleny v několika členských státech včetně Francie a jsou dodávány v plynových lahvích ([3]).

(3) Dusík může být rovněž připravován na místě z okolního vzduchu. Dusík připravovaný na místě není v Unii v současné době schválen k použití a není uveden ani na seznamu v příloze I nařízení (EU) č. 528/2012, ani na seznamu účinných látek zařazených do programu přezkumu stávajících účinných látek v biocidních přípravcích v příloze II nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1062/2014 ([4]).

(4) V souladu s čl. 55 odst. 3 nařízení (EU) č. 528/2012 předložila Francie dne 14. ledna 2020 Komisi žádost o odchylku od čl. 19 odst. 1 písm. a) uvedeného nařízení, aby jí Komise v zájmu ochrany kulturního dědictví umožnila povolit biocidní přípravky sestávající z dusíku připravovaného na místě z okolního vzduchu (dále jen „žádost“).

(5) Kulturní dědictví mohou poškozovat mnohé škodlivé organismy, od hmyzu až po mikroorganismy. Přítomnost těchto organismů může nejen vést ke ztrátě samotného kulturního statku, ale představuje rovněž riziko, že se tyto škodlivé organismy rozšíří do jiných předmětů v blízkosti. Bez vhodného ošetření by tyto předměty mohly být nenapravitelně poškozeny, a tím by mohlo být kulturní dědictví vážně ohroženo.

(6) Dusík připravovaný na místě se používá k vytvoření řízené atmosféry s velmi nízkou koncentrací kyslíku (tzv. anoxie) v trvale nebo dočasně uzavřených ošetřovacích stanech nebo komorách pro regulaci škodlivých organismů v předmětech kulturního dědictví. Dusík je separován z okolního vzduchu a je načerpán do ošetřovacího stanu nebo ošetřovací komory, kde se obsah dusíku v atmosféře zvýší přibližně na 99 %, a tím se téměř úplně odčerpá kyslík. Vlhkost dusíku načerpaného do ošetřovacích prostor se nastaví podle požadavků předmětu, který má být ošetřen. Škodlivé organismy nemohou za těchto podmínek vytvořených v ošetřovacím stanu nebo ošetřovací komoře přežít.

([1]) Úř. věst. L 167, 27.6.2012, s. 1.

([2]) Směrnice Komise 2009/89/ES ze dne 30. července 2009, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/8/ES za účelem zařazení účinné látky dusík do přílohy I uvedené směrnice (Úř. věst. L 199, 31.7.2009, s. 19).

([3]) Seznam povolených přípravků je k dispozici na adrese https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products

([4]) Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1062/2014 ze dne 4. srpna 2014 týkající se pracovního programu systematického přezkumu všech stávajících účinných látek obsažených v biocidních přípravcích, které jsou uvedeny v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 528/2012 (Úř. věst. L 294, 10.10.2014, s. 1).

(7) Podle informací, které Francie předložila, se používání dusíku připravovaného na místě jeví jako jediná účinná technika pro regulaci škodlivých organismů za přiměřenou cenu a bez poškozujících účinků, kterou lze použít pro všechny druhy materiálů a kombinace materiálů přítomných v muzejních sbírkách, expozicích a v lokalitách kulturního dědictví.

(8) Metoda anoxie nebo modifikované či řízené atmosféry je uvedena v normě EN 16790:2016 „Ochrana kulturního dědictví – Komplexní ochrana před škůdci“ a v této normě je dusík popsán jako „nejvíce používaný“ pro vytvoření anoxie.

(9) K dispozici jsou i další techniky regulace škodlivých organismů, jako je ošetření nízkou teplotou, ošetření zahřátím a záření gama. Kromě toho lze použít i jiné účinné látky. Podle Francie má však každá z těchto technik omezení, pokud jde o poškození, která by mohla během ošetření u některých materiálů nastat, a proto žádnou z nich nelze samu o sobě použít pro ošetření všech druhů materiálů a kombinací materiálů.

(10) Podle informací, které Francie předložila, existují pochybnosti o tom, zda je technika dezinsekce pomocí nízkých teplot vhodná pro všechny sbírky krásného a užitého umění. V případě děl z vrstvených materiálů (barvená, lakovaná nebo voskovaná díla, díla intarzovaná nebo s inkrustací vlákny) může tato technika představovat riziko poškození uvedených předmětů. S ohledem na zachování kulturního dědictví zahrnutého do národního inventáře nejsou však takové pochybnosti podle vnitrostátních konzervačních postupů týkajících se ochrany a platných pro instituce spravující veřejné sbírky, přípustné.

(11) Jak je uvedeno v žádosti, dezinsekce zvýšením teploty není technika, kterou by instituce kulturního dědictví využívaly ve velké míře. Stejně jako v případě dezinsekce pomocí nízkých teplot existují obavy ohledně vlivu ošetření zahřátím na stratifikované materiály. Ošetření zahřátím navíc obnáší další rizika spojená se ztrátou adheze lepidel, změkčením složek obsahujících vosk a se vznikem skvrn na povrchu předmětů v důsledku reakce s dříve nanesenými chemickými látkami.

(12) Podle informací uvedených v žádosti vyžaduje technika záření gama specifické vybavení, které splňuje zvláštní požadavky na bezpečnost provádění této techniky, jakož i pokročilé dovednosti. Jedná se tedy o nákladnou a obtížně reprodukovatelnou techniku. Kromě toho není tato technika vhodná pro průhledné nebo průsvitné materiály, které se často v reakci na záření gama stávají neprůhlednými nebo se na nich vytvářejí skvrny.

(13) Žádost prokazuje, že při používání biocidních přípravků obsahujících jiné účinné látky dostupné na trhu ve Francii zůstávají na ošetřených dílech rezidua, která se mohou uvolňovat do životního prostředí a mohou představovat riziko pro lidské zdraví. Kromě toho mají tyto látky značné nevýhody, pokud jde o fyzickou konzervaci kulturních děl, neboť u mnohých z nich dochází v důsledku použití těchto látek ke změnám barvy, mastným nebo lepkavým výpotkům, povrchové krystalizaci nebo změnám DNA v materiálech živočišného původu.

(14) V posledních desetiletích stále více institucí kulturního dědictví hledalo v souvislosti s komplexní ochranou před škůdci v rámci ochrany kulturního dědictví řešení, jak se odklonit od používání potenciálně nebezpečných chemických látek a zaměřit se na techniky, jako je anoxie, které jsou pro sbírky kulturního dědictví šetrnější a méně škodlivé pro osoby, které s nimi pracují.

(15) Podle informací uvedených v žádosti nepředstavuje použití dusíku obsaženého v lahvích vhodnou alternativu pro muzea a lokality kulturního dědictví, jelikož obnáší praktické a ekonomické nevýhody. Omezená množství v lahvích vyžadují častou přepravu a samostatný sklad. Skladování velkého počtu lahví představuje bezpečnostní rizika kvůli přítomnosti stlačeného plynu. Oproti používání dusíku v lahvích obnáší anoxie vytvářená pomocí dusíku připravovaného na místě nižší náklady pro instituce kulturního dědictví. Kromě počáteční investice do ošetřovací komory a generátoru dusíku připravovaného na místě žádné další náklady nevznikají.

(16) Požadavek, aby muzea a lokality kulturního dědictví používaly pro regulaci škodlivých organismů různé techniky podle jejich vhodnosti pro konkrétní materiály a předměty namísto použití jedné techniky, která se již používá a je vhodná pro všechny materiály, by obnášel dodatečné náklady pro muzea a lokality kulturního dědictví a zkomplikoval by jim dosažení cíle, kterým je odklon od používání nebezpečnějších účinných látek při ochraně proti škůdcům.

(17) Jednání týkající se možné odchylky podle čl. 55 odst. 3 pro dusík připravovaný na místě proběhla na několika zasedáních ([5]) skupiny odborníků Komise složené ze zástupců příslušných orgánů pro biocidní přípravky v roce 2019.

(18) Kromě toho Evropská agentura pro chemické látky na žádost Komise, v návaznosti na první, podobnou žádost o odchylku pro výrobky sestávající z dusíku připravovaného na místě, kterou předložilo Rakousko, uspořádala o této žádosti veřejnou konzultaci, a umožnila tak všem zúčastněným stranám, aby vyjádřily svá stanoviska. Převážná většina z 1 487 obdržených připomínek se vyslovila ve prospěch této odchylky. Mnoho přispěvatelů upozornilo na nevýhody dostupných alternativních technik: tepelné ošetření může určité materiály poškodit, používání jiných účinných látek zanechává na artefaktech toxická rezidua, která se postupně uvolňují do životního prostředí, používání dusíku v lahvích neumožňuje v ošetřovacích prostorách regulaci relativní vlhkosti, která je zapotřebí pro ošetření některých materiálů.

(19) Dvě mezinárodní organizace zastupující muzea a lokality kulturního dědictví – Mezinárodní rada muzeí a Mezinárodní rada pro památky a památná místa – vyjádřily svůj záměr podat žádost o zařazení dusíku připravovaného na místě do přílohy I nařízení (EU) č. 528/2012, což by členským státům umožnilo povolit přípravky sestávající z dusíku připravovaného na místě bez nutnosti odchylky v souladu s čl. 55 odst. 3 uvedeného nařízení. Hodnocení takové žádosti, včetně zařazení této látky do přílohy I nařízení (EU) č. 528/2012 a získání povolení pro přípravky, však vyžaduje čas.

(20) Žádost ukazuje, že ve Francii nejsou k dispozici žádné vhodné alternativy, neboť všechny alternativní techniky, které jsou v současné době k dispozici, představují nevýhody, buď z důvodu jejich nevhodnosti pro ošetření všech materiálů, nebo praktické nevýhody.

(21) Na základě všech uvedených argumentů je vhodné vyvodit závěr, že dusík připravovaný na místě má zásadní význam pro ochranu kulturního dědictví ve Francii a že nejsou k dispozici žádné vhodné alternativy. Francii by proto mělo být v zájmu ochrany kulturního dědictví umožněno povolit dodávání na trh a používání biocidních přípravků sestávajících z dusíku připravovaného na místě.

(22) Možné zařazení dusíku připravovaného na místě do přílohy I nařízení (EU) č. 528/2012 a následné povolení přípravků sestávajících z dusíku připravovaného na místě členskými státy vyžaduje čas. Je proto vhodné povolit odchylku na dobu, která by umožnila dokončení příslušných postupů,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Francie smí v zájmu ochrany kulturního dědictví povolovat do 31. prosince 2024 dodávání na trh a používání biocidních přípravků sestávajících z dusíku připravovaného na místě.

Článek 2

Toto rozhodnutí je určeno Francouzské republice.

V Bruselu dne 15. července 2020.

Za Komisi
Stella KYRIAKIDES
členka Komise

([5]) 83., 84., 85. a 86. zasedání zástupců orgánů členských států příslušných pro provádění nařízení (EU) č. 528/2012, jež se konala v květnu 2019, červenci 2019, září 2019 a listopadu 2019. Zápisy ze zasedání jsou k dispozici na adrese https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0